

Γράφει ο **Γιώργος Βασιλάτος**

Είναι, είτε μια εξαιρετική σύμπτωση ή μια πράξη μοιραία. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών, δύο ασυνήθιστα επικίνδυνες «κρίσεις» απασχολούν σοβαρότατα την άρχουσα τάξη της Ε.Ε. Η μία αφορά στην Ελλάδα, όπου μια άλυτη οικονομική καταστροφή θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα ευρωπαϊκό ή και ακόμη ένα διεθνές οικονομικό κραχ. Η άλλη «ανησυχία» είναι η Ουκρανία, όπου μια ρωσική εισβολή θα μπορούσε να οδηγήσει σε έναν ευρωπαϊκό ή και ακόμη έναν διεθνή πόλεμο. Είναι πολύ διαφορετικές, αλλά κατά μία έννοια παρόμοιες: Και οι δύο κρέμονται από τις αποφάσεις και τη διπλωματία της γερμανίδας καγκελαρίου, Άνγκελα Μέρκελ.

Πώς συνέβη αυτό; Στην περίπτωση της Ελλάδας, δεν είναι δύσκολο να γίνει κατανοητό. Τα οικονομικά προβλήματα στην Ελλάδα είναι εν μέρει αποτέλεσμα των κακών (εσκεμμένα από ότι αποδεικνύεται) αποφάσεων των μέχρι τώρα εκπροσώπων του νεοφιλελέ καπιταλισμού, να υπαγάγουν την αδύναμη οικονομία της χώρας στους κανόνες και τις επιταγές της ευρωζώνης. Η Γερμανία, εν τω μεταξύ, είναι η μεγαλύτερη, πιο πλούσια, πιο δυναμική οικονομία στην ευρωζώνη. Οι φορολογούμενοι της Γερμανίας στηρίζουν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα που δανείζουν το δημόσιο χρήμα στην Ελλάδα, και οι γερμανικές τράπεζες στις οποίες ανήκει μεγάλο μέρος του ιδιωτικού χρέους της Ελλάδας, επίσης. Όταν οι Γερμανοί δηλώνουν ότι δεν θα επιτρέψουν στην Ελλάδα να αλλάξει τους όρους του πακέτου διάσωσης της, όλοι είναι «γεμάτοι αυτιά». Η Ελλάδα του ΣΥΡΙΖΑ φαινόταν έτοιμη να συμφωνήσει, παρά τις ολόκληρες εβδομάδες των διαδηλώσεων.

Στην περίπτωση της Ουκρανίας, η ιστορία είναι μάλλον διαφορετική. Από το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά, η Γερμανία δεν είχε καμία σοβαρή καταγραφή εξωτερικής πολιτικής και κανένα στέλεχος διπλωματικό δεν είχε συνηθίσει στο να επιλύει τέτοιου τύπου διεθνείς κρίσεις. Η Γερμανία δεν έχει και στρατό της προκοπής για να «μιλήσει». Σε μια πρόσφατη άσκηση του ΝΑΤΟ, μάλιστα, τα γερμανικά στρατεύματα ήταν τόσο άσχημα εξοπλισμένα ώστε χρησιμοποιήθηκαν σκουπόξυλα αντί για όπλα. Και αυτό δεν είναι υπερβολή.

Όταν οι Γερμανοί μιλούν για άμυνα, κανείς δεν τους παίρνει εντελώς στα σοβαρά, ειδικά όχι ο Πούτιν.

Μετά τον μεγάλο πόλεμο, κανείς ποτέ δε φαντάστηκε έναν κόσμο στον οποίο η Γερμανία θα ήταν άμεσα σε διαπραγματεύσεις με τη Ρωσία.

Η Ουκρανική κρίση ξεκίνησε στην πραγματικότητα, γιατί κάποιοι Ουκρανοί διαδήλωσαν και ρίσκαραν ακόμα και τις ζωές τους (ειρωνικό....) για την ελπίδα στενότερων επαφών με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όμως, παρόλο που η ΕΕ έχει θεωρητικά, μια κάποια λειτουργία εξωτερικής πολιτικής, στην πράξη είναι σχεδόν ανύπαρκτη, αν μη τι άλλο, επειδή η Γερμανία την αποδυνάμωσε πρώτα από όλους και τώρα την αγνοεί. Αλλά ακόμη και χωρίς την ΕΕ, η Γερμανία θα μπορούσε να δημιουργήσει μια, ας το πούμε, «δυτική ομάδα επαφής» για την Ουκρανία, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών και ίσως της Βρετανίας, της Γαλλίας, της Πολωνίας, ή της Ολλανδίας, που θα είχε πραγματική αμυντική ικανότητα και πραγματική επιρροή στην εξωτερική πολιτική.

Αντ' αυτού, η Γερμανία κυριαρχεί τώρα στις διαπραγματεύσεις με τη Ρωσία για την Ουκρανία, λόγω Μέρκελ, η οποία σκέφτηκε ότι θα μπορούσε να επιλύσει την κατάσταση μέσω των προσωπικών επαφών της με τον Ρώσο πρόεδρο, Βλαντιμίρ Πούτιν. Μετά από δεκάδες τηλεφωνήματα απέτυχε να κάνει κάτι σπουδαίο και πέταξε στο Μινσκ της Λευκορωσίας, με το Γάλλο πρόεδρο ως ένα είδος φύλλο συκής που κάλυπτε τη διπλωματική της γύμνια. Διαπραγματεύτηκε τότε την κατάπαυση του πυρός, η οποία επίσης απέτυχε. Αντί για κατάπαυση του πυρός, οι ρωσόφωνοι "αυτονομιστές" εξαπέλυσαν επίθεση καταλαμβάνοντας την πόλη Debalcevo της Ουκρανίας.

Η μέτρια συμπεριφορά της Μέρκελ και ενδεχομένως, η γυναικεία της φύση, έχουν κάνει πιο «εύπεπτη» την ανοχή των υπολοίπων κρατών στη γερμανική δύναμη. Αλλά αυτή η γερμανική δύναμη έχει γίνει επίσης πιο «ανεκτή» τον τελευταίο μισό αιώνα, επειδή πάντα ασκείται σε συνεννόηση με άλλους. Κατά τη στιγμή της δημιουργίας της ευρωζώνης, ήταν σιωπηρά κατανοητό ότι η Γερμανία και η Γαλλία θα ηγούνταν, με την ανοχή των υπολοίπων συμμετεχόντων. Όμως, δεδομένου ότι η οικονομική κρίση του 2009 αποδυνάμωσε την Ιταλία, την Ισπανία και τη Γαλλία, η Γερμανία έχει κυριαρχήσει στην οικονομική πολιτική της ευρωζώνης, γιατί κανείς άλλος δεν μπορεί. Προφανώς, κανείς άλλος από την «αδυνατισμένη» ΕΕ δεν είναι σε θέση να διαχειριστεί την κρίση, είτε την ασφάλεια της Ευρώπης. Κανείς ποτέ δε θα μπορούσε να φανταστεί έναν κόσμο στον οποίο η Γερμανία θα ήταν άμεσα σε διαπραγματεύσεις με τη Ρωσία, ή ότι η Γαλλία θα ήταν πολύ αδύναμη, η Βρετανία πολύ εσωστρεφής, και οι Ηνωμένες Πολιτείες πολύ αδιάφορες, τουλάχιστον

φαινομενικά.

Οι κίνδυνοι, τόσο για τη Γερμανία όσο και για όλους τους άλλους, είναι μεγάλοι. Αν η ελληνική οικονομική και κοινωνική κρίση καταλήξει σε φιάσκο για το Ευρωπαϊκό Διευθυντήριο και σε μια ελληνική αποχώρηση από την ευρωζώνη, η αντίδραση κατά της Γερμανίας θα μπορούσε να μετατραπεί σε μια σπασμωδική κίνηση ενάντια σε όλα τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα που μόνη η Γερμανία ουσιαστικά διευθύνει. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό πόσο ισχυρό διαπραγματευτικό όπλο είναι αυτό στα χέρια του ΣΥΡΙΖΑ. Μάλλον οι ίδιοι είτε δε θέλουν, είτε δε μπορούν να το χρησιμοποιήσουν σύμφωνα με τη νωπή ακόμη λαϊκή εντολή. Τουλάχιστον, μέχρι στιγμής.

Οι κίνδυνοι στην Ουκρανία είναι ακόμη μεγαλύτεροι. Η Μέρκελ έχει βάλει την προσωπική της σφραγίδα σε μια συμφωνία κατάπαυσης του πυρός που τελικά δεν μπορεί να επιβάλει, και αν αποτύχει, δεν υπάρχει σχέδιο Β. Η Άνγκελα έχει, και είναι αλήθεια, αφήσει να εννοηθεί ένα πράγμα: Η Ουκρανία θα μπορούσε να παραδώσει κάποιες ανατολικές επαρχίες της, με την οικοδόμηση ενός τύπου «Τοίχους του Βερολίνου» γύρω τους, που θα είχε τη μορφή μιας αποστρατιωτικοποιημένης ζώνης, να σφίξει και να διαφυλάξει τα σύνορά της, και να κερδίσει χρόνο για την ανοικοδόμηση του νεοφιλελεύθερου (ή και σχεδόν φασιστικού) κράτους της. Αλλά αυτό το σχέδιο για να δουλέψει μακροπρόθεσμα, η Δύση θα πρέπει να αντιμετωπίσει το υπόλοιπο της Ουκρανίας, όπως κάποτε αντιμετωπιζόταν η πάλαι ποτέ Δυτική Γερμανία. Ενίσχυση οικονομική, πολιτική, στρατιωτική, προκειμένου να αποτρέψει τη Ρωσία του Πούτιν.

Αυτή τη στιγμή, δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι η Γερμανία ή κάποιος άλλος είναι διατεθειμένος να το κάνει αυτό. Αν 'αυτού, η Ουκρανία θα χάσει τον έλεγχο του Donbass από τους Ρωσόφωνους, τους οποίους η Ρωσία μπορεί στη συνέχεια να χρησιμοποιήσει για να αποσταθεροποιήσει περαιτέρω το ουκρανικό κράτος, ίσως να διεκδικήσει περισσότερο έδαφος, και γιατί όχι, να απειλήσει το ΝΑΤΟ. Ο Ρώσος πρόεδρος περιορίζεται κι αυτός από την καταρρέουσα οικονομία του κράτους του αλλά, χάρη στην ελληνική κρίση, και η ΕΕ μπορεί σύντομα να περιορίζεται από την καταρρέουσα οικονομία της, επίσης. Εάν οι δύο κρίσεις «πιιάσουν» κορυφή ταυτόχρονα, η στιγμή της απροσδόκητα μοναχικής δύναμης της Γερμανίας μπορεί να αρχίσει σύντομα να μοιάζει με κατάρα.

Μήπως αυτά όλα πρέπει να «χρησιμοποιηθούν» από μία, κατά τα άλλα αριστερή κυβέρνηση ώστε να κάνει πραγματικότητα αυτά για τα οποία έχει τη ρητή και νωπή λαϊκή εντολή;

Μήπως αντί να επιδίδεται σε «δημιουργικές ασάφειες» κι άλλα τέτοια να αντιτάξει στο

σάπιο ευρωπαϊκό κατεστημένο τα λαϊκά δικαιώματα που έχουν γίνει μαγική εικόνα;

Μήπως λέω μήπως, επιτέλους μπορούμε να ανασάνουμε απαιτώντας πίσω τουλάχιστον τα κεκτημένα που χάθηκαν και τις ζωές μας που παλεύουν για μια ανάσα ελπίδας;

Μήπως ήρθε η ώρα της πραγματικής ρήξης και ανατροπής που γίνεται από το λαό για το λαό κι όχι πίσω από θεόκλειστες πόρτες και μυστικές «διαπραγματεύσεις»;

Μήπως;